

EDINOST

Posamezna številka v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglas se računa po številu ene kolone (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov po 40 cent. osrednja zabavila, poslanca in valila po 1. —, oglasi denarnih zvez po 1.2. — Mail oglasi po 20 cent. beseda, najmanj pa 1.2. — Oglasi naročnika in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave št. 11-87.

Glas Nemcev iz Jugoslavije

Dr. Ammende je objavil v listu „Deutsches Volksblatt“, glasilu nemške manjšine v Jugoslaviji, ki izhaja v Novem-sadu, sledeča izjava:

„Narodno zatiranje Nemcev dosega sedaj svoj vrh. Kar se je zdelo še včeraj nemogoče, je danes postalo dejstvo. Ne na Balkanu, ne v Rusiji, se ne izvaja tako zatiranje male manjšine! Ne! Izjava se v de- zeli, ki s polnim ponosom zre na svojo staro kulturo, svojo svobodnostno izročilo.“

Povsod, kjer so Nemci, bo izžival ta čin razburjenja. Posebno bolešno morajo ta čin občutiti manjšine v vsem svetu. Saj je bil ravno zastopnik Italije v Društvu narodov Tittoni, ki je dne 27. septembra 1919, izustil v rimskem parlamentu besede:

„Poljska, Čehoslovaška, Rumunska in Jugoslavija so po različnih določbah, uvrščenih v mirovne pogodbe, obvezane, da spoštujejo in respektirajo jezik, vero, kakor tudi šolo in vsako svobodno uveljavljanje narodnih manjšin. Neogibno potrebno je, da se te določbe izvajajo iskreno in zakonito. Italijo, kakor tudi druge velesile, ne veže v to nikakoli zakonita dolžnost; toda v mojem čustvovanju obstoji moralna dolžnost za to, zbog liberalnih tradicij, ki tvorijo slavo in prednost Italije.“

Ljudstva drugih narodnosti, ki bodo združena z nami, naj vedo, da je daleč proč od nas misel na kako zatiranje in raznarodovanje! Dati moramo temu prebivalstvu zagotovilo, da se nikdar ne uvede kak policijski režim s preganjanji in samovoljnimi gospodstvom, kakršnemu so bili Istrani in Trentinci pod avstrijsko vladno podrejeni toliko let.“

Tako je govoril Tittoni, povzročitelj tistega znamenitega dekreta, ki daje vsem manjšinam pravico, da se morejo s svojimi pritožbami obračati naravnost do Društva narodov. Danes pa, po komaj petih letih, je vladala prekosila celo tisto, kar je bilo nekdanj prokletstvo caristične vladavine. Nasilno, kakor nekdanj v Rusiji, naj se tisoči nemških otrok poučujejo in vzgajajo v jeziku, ki jim je tuj!

Strte so vse nade, ki so jih še nedavno stavljale vse manjšine ravno v Italijo in njeno delovanje v svetu Društva narodov. Ali odobri italijanski narod ta čin? Ali pove resnico povzročiteljem tega kulturni sovražnega dejanja?! — Kajti, čast Italije je v nevarnosti! Istočasno mora to postopanje Italije prav gotovo izvesti poguben učinek v vseh manjšinskih državah srednje in vzhodne Evrope.“

Tako zveni glas Nemcev iz Jugoslavije, glas prav tiste narodne manjšine, ki ji isti italijanski tisk, ki poje slavo sedanji po-

litiki zatiranja narodnih manjšin, neprestano narinja svoje — toplo sočutje radi nje žalostnega položaja v Jugoslaviji! Koliko krvave ironije je v tem!

Kakor vidimo, znajo Nemci v Jugoslaviji prav in primerno takisirati tisto „sočutje“ v italijanskem nacionalističnem tisku in ga kritizirajo sedaj s tem, da govorijo temu tisku grenko in trpko resnico. Razumemo, da te izjave „sočutja“ niso iskrene in da ne izhajajo iz resničnega sočutja, marveč, da italijanski nacionalistični tisk predoča pretvezno žalostni položaj nemške manjšine v Jugoslaviji le z namenom, da bi opravičeval manjšinsko politiko v naši državi, ki ustvarja za tukajšnje narodne manjšine stokrat hujši položaj nego je oni Nemcev v Jugoslaviji! To je tista grenka resnica, ki jo govorijo jugoslovenski Nemci na naslov naših državnih upraviteljev.

Izjava Nemca dra. Ewala Ammende — ta porazna označba postopanja s tukajšnjimi narodnimi manjšinami — pa podkreplja še tisto drugo resnico, ki smo jo včeraj zapisali na prvem mestu: trditve, da mora taka manjšinska politika neizbežno izžvati bolna čustva v vsem nemškem svetu. Povsod, kjer so Nemci — naglašajo dr. Ammende — izžve to postopanje najgloblje razburjenje. Premišljeno in upravičeno smo opozarjali torej mi na zle posledice zatiranja naših narodnih manjšin tudi v vnanjem svetu, posebno pa pri njih so-plemenjakih onkraj mej države.

Prenajeti nacionalizem, ki vlada sedaj absolutno v naši državi, je zakrknjen, slep in gluha, da gre z zgrešeno samozavestjo preko dejstva, da so večni zakoni narodnega in čustvenega življenja veljavni za vse narode, da so nespremenljivi, ker imajo svoj izvor v naravi. Morejo pač s svojimi naredbami nasilno izganjati naš jezik iz šol in uradov, morejo kratiti našemu ljudstvu celo tudi verski pouk v materinem jeziku. Vse to morejo. Nobena naredba pa ne more — pa naj pride tudi s pisalne mize močnega ministra Gentile-a — odpraviti narave, ne more iztrgati čuteče duše iz prs ljudstva. Morejo doseči, da ta duša trpi in krvavi — ali živi in čuti nadalje. In iz tega življenja in čustvovanja dobiva pobude naravnih nagon za samoohrambo in samoohrano! V tem je naša nada, da bomo živeli nadalje kot to, kar smo — jugoslovenski državljani Italije.

To pripoveduje našim gospodarjem tudi Nemec iz Jugoslavije, že znajo prav čitati. Končno dajmo izraza svoji radovednosti, ali si bodo razni „Piccolli“ še nadalje upali zalivati Nemce v Jugoslaviji s svojimi — krokodilovimi solzami?!

stavile redne odnose, zopet druge kot n. pr. Čehoslovaško, ki so prišle do srede in take, ki so Rusiji še tuje. Vendar pa ni danes evropske države, ki se ne bi skušala približati Rusiji. V tem oziru prednjačijo Anglija, Francija in Zedinjene države. Kar se tiče pravnega priznanja, ne vidi fašistovska vlada nobenih težav. Priznanje je koristno za Italijo, za njeno gospodarstvo in njen razmah. Toda, kadar gre za zunanjo politiko, je treba upoštevati geslo do ut des. Rusijo bomo zopet uvedli v zapadno družbo, toda Rusija mora dati nadomestilo. Privoliti mora v ugodno trgovinsko pogodbo, ki bi nudila Italiji surovine, ki jih nujno potrebuje. Če se to zgodi, bodo premagane glavne ovire, čeravno obstoja še mnogo težav. Obe gospodarstvi, italijansko in rusko sta dolžni, da se izpopolnjujeta. Italija se industrijsko zelo razvija. S tem, da pridemo do odnosov z Rusijo, so nam odprta pomorska vrata, ki nam jih zapira Jugoslavija.

Nato so prišla na vrsto nekatera vprašanja in spomenica, nakar je bila seja ob 18.55 zaključena.

Ministrski svet

RIM, 30. Davi ob 10. se je zopet sestel ministrski svet, ki je predvsem izvršil nekatera imenovanja v državnem svetu na mesto radi starosti odstopil članov tega sveta ter podaljšal rok za zopetno vzpostavitev občinskega sveta v Rimu.

Druga vprašanja so prišla do ugodne rešitve, kakor načrt za ureditev cest, za preuredbo šolskih prostorov in za boljše organizacijo šol in učnega osebja ter oddaja v zakup nekaterih naprav in zboljšanje v obratovanju najvažnejših državnih uradov.

Nato je ministrski svet odobril načrt za spremenitev 92. člena in sledečih občinskega in pokrajinskega zakona z ozirom na razdelitev upravnih okrajev v Julijski Krajini.

Nato je bila sklenjena ustanovitev častne straže med učenci ljudskih in srednjih šol, ki bodo vršili častno službo pred spomeniki v vojni padli in po spominskih nasadih na dan obletnice vojne napovedi, zmage in pohoda na Rim. Učence, ki bodo imeli vršiti to službo, bodo določili ravnatelji tozadevnih šol. Na predlog ministra za prosveto je bila sklenjena ustanovitev posebnih tečajev na univerzah in visokih šolah za inženirje, kakor tudi ustanovitev tečajev za vojaško disciplino pri teh zavodih. Solski minister je bil pooblaščen začasno namestitve državnih učiteljev na zavodih za lepe umetnosti.

Pri razpravi za ureditev statistične službe je ministrski svet na predlog ministra za državno gospodarstvo določil vrste podatkov, kojih nabiranje bi spadalo neposredno v delokrog osrednjega ravnateljstva za statistiko.

Razen tega je ministrski svet odobril načrt ministra za državno gospodarstvo za izenačenje zakonodaje z ozirom na trgov-

ske zbornice. Sprejet je bil tudi načrt za odlok za reševanje sporov, ki izvirajo iz pogodb za privatne službe. Na predlog podministra za pomorstvo je bila sklenjena ustanovitev pomorskih ravnateljstev v glavnih lukah, katera bodo izvrševala večidel funkcij, ki so dosedaj spadala v delokrog osrednje uprave.

Nato je ministrski svet odobril razne predloge vojnega ministra in ministra za pomorstvo, kateri se tičejo uprave vojske in vojne pomorstve.

Po odobritvi nekaterih predlogov ministra za javna dela in poštne ministrstva je bila današnja seja ministrskega sveta zaključena. Prihodnja seja se bo vršila jutri ob 10.

Preiskave pri lombardskih republikancih

MILAN, 30. Po preiskavi v prostorih rimskega lista „La voce repubblicana“ so se izvršile sinoči v Varese hišne preiskave pri glavnih pristaših republikanske stranke. Te preiskave so vodili policijski uradniki v spremstvu specializiranih karabinerjev in karabinerjev v uniformi in članov fašistovske milice. Uspehi teh preiskav so neznan.

Iz Cremona poročajo, da se je tudi tam izvršila v uradih kroška republikancev hišna preiskava, ki pa je ostala brez uspeha. Zapolnjeni so bili le imeniki članov.

Brzjavna in telefonska zveza z Jugoslavijo

ZAGREB, 30. „Riječ“ poroča iz Beograda sledeče: Med jugoslovanskim in italijanskim ministrstvom za pošto in brzjav je prišlo do sporazuma glede vzpostavitve nekaterih direktnih prog med obema državama. Predvsem bo vzpostavljena zveza med Trstom in Zadrom, ki je predvidena že 8. decembra. Te vesti pa je treba vzeti s precejšnjo rezervno.

Italija bo priznala „de jure“ sovjetsko Rusijo?

BERLIN, 30. Listi poročajo iz Moskve: Rimski dopisnik „Ost expressa“ je zvedel iz zanesljivega vira, da se vršijo pogajanja med zastopniki sovjetske in italijanske vlade za vzpostavitev diplomatskih odnosov med Mosko in Rimom na podlagi priznanja „de jure“ sovjetske vlade s strani Italije. Pogajanja potekajo ugodno.

Pogreb Josipa Stritarja

Slovenski narod se poslavlja od svojega velikega sina. — Velikanska udeležba pri pogrebu.

LJUBLJANA, 30. Slovenska prestolnica je včeraj pokazala svoje globoko spoštovanje in ljubezen do velikega pokojnika. Kljub deževnemu vremenu je bil Narodni dom, kjer so bili zemeljski ostanki velikega pokojnika položeni na katafalk poln občinstva, posebno pa šolske mladine, ki je prišla, da se poslednjikrat pokloni svojemu velikemu učitelju. Truplo je počivalo sredi malega palmovega gozdiča, obdanega s cvetjem in venci. Ob 3.45 pop. so prenesli krsto pred Narodni dom, kjer je opravil stolni dekan Nadrah cerkvene obrede. Po tem se je v imenu nauč. uprave poslovil od pokojnika višji šol. nadz. dr. Bezjak. On in dr. Korun, ki je govoril imenom profesorovskega društva, sta proslavljala pesnikovo neodoljivo voljo in silo za ustvarjanje večne lepote in njegove neprecenljive zasluge za slovenski narod. Nato je pevski zbor zapel tuborno „Narodno nagrobno“, ki je izvalila marsikatero solzo iz oči navzočega občinstva. Pot do pokopališča je bila pot triumfatorja, ki je žalibog ležal v galavozu, obdan od cvetja — mrtve. Toda slovenski narod je pokazal, da zna spoštovati svoje velike sinove, v katerih se pravzaprav zrcali duša vsakega naroda. Sokoli, šolska mladina in druga društva so tvorili dolgo vrsto pogrebcev, ki so se zavedali, kaj jim je bil blagi pokojnik. Prisedši na pokopališče so položili Josipa Stritarja v pisateljsko grobnico, kjer že počiva odlični slovenski pesniki in pisatelji. Deklice, ki so nosile vence z napisi njegovih del so obstopile grob in spregovorile dvor. svetnik Engelbert Gangl. Za njim je govoril še predsednik akademskega društva „Adran“, nakar so mladenke položile cvetje in vence na grobnico. Pevci pa so zapeli „Blagor mu“ in grob se je zaprl. Objela sta ga mrak in megla. V srcih odhajajočega občinstva je bilo odmevalo: Slava mu in večnaja mu pamjat!

Angleško-poljska trgovska pogodba

VARSAVA, 30. Po poročilih poljskih listov prepušča pred kratkim sklenjeni angleško-poljski dogovor angleškim petrolejskim trdkam iste ugodnosti, ki jih uživajo francoske in nekatere inozemske trdkve. Predvidena je tudi enakopravnost za izpvrčevanje obtri državljano obah dežel na nasprotnem ozemlju. Razen tega se je Anglija zavezala, da ne bo na poljsko blago uporabljala „dumping“ klauzule.

Novi čehoslovski bankovci

PRAGA, 30. V prvi polovici prihodnjega meseca se bodo pričeli tiskati novi 50-kronski bankovci, ki pa pridejo v promet še le tekotom prihodnje spomladi. Nato se bodo tiskali 10- in 20-kronski bankovci.

Ruski bojkot Švice

BASEL, 30. Po oprostitvi morilcev Vorovskega je otvoril sovjetski tisk oster boj proti Švici. Listi zahtevajo, da se morajo vsi odnosi s Švico prekiniti. V večjih mestih Rusije so se vršila demonstrativna zborovanja proti Švici.

Velike povodnji v Sloveniji

Use reke izstopile — Cele pokrajine pod vodo — Milijonske škode

LJUBLJANA, 30. Sredi novembra je zapadel na Slovenskem debel sneg. Vreme pa se je naenkrat sprevrglo in snegu je sledilo silno deževje. Razmeroma visoka temperatura je postala usodopolna. Velikanske množine snega, zlasti v planinah, so se začele tajati ter so v divjih hudournikih bruhale v doline. Že nekaj dni sem so naraščale reke. V sredo ponoči pa je nastopilo kritično stanje. Sava in njeni pritoki na Kranjskem, Savinja in Dravinja na Štajerskem so se razbesele v uničujoče veletoke. Velik del Slovenije je danes žrtev ogromne poplave, ki je povzročila že velikansko škodo. Vode še vedno naraščajo. Ako deževje ne preneha in ako se zlasti v planinah ne ustavi kopnenje snega, se je bati katastrofalnih posledic. Železniški promet na Gorenjskem je deloma že ustavljen, na progi proti Zidanemu mostu vozijo vlaki z največjo previdnostjo, mesto Celje je deloma pod vodo, v Dravinjski dolini je ves promet onemogočen.

Od srede rapidno narašča Sava in njeni pritoki. V Bohinju je voda poplavlila vso dolino, strgala seboj velike zaloge lesa in ogrožala ceste. Pri postaji Soteska je položaj posebno opasen, ker derejo tam s planin ogromni hudourniki. Pri Hrušici, pri Podnartu in pri Kranju je gorenjska proga resno ogrožena. Tekom popoldneva so morali izprazniti čuvajnico pri Hrušici nad Jesenicami, ker je voda izpodjedla že vso zemljo do zidovja. Pri Hrušici je Sava odnesla dva lesena mosta.

Najbolj opasna je situacija pri Podnartu, kjer se voda že zjeda v železniško progo. Mnogo mostov čez Savo in Soro je ogroženih in butajo valovi že ob mostne pade. Voda podira kozoce, lomí drevice, odnaša lesna skladišča, podira nasipe, ogroža žage in mline.

Mesto Kranj trpi veliko škodo. Elek-trarna ob Kokri je pod vodo in mesto je danes brez električnega toka. Sava je tako narasla, da sega že skoraj do železniške proge.

Sava je pri Kranju od jutra do večera narasla za 2 metra in še vedno narašča. Prebivalstvo cele Gorenjske je v velikih skrbih. Dež lije cukoma, vendar je upati, da bo opasnost ponehala, ker je sneg se-vernoro Lesc že skoraj popolnoma skopnel.

Pri Medvodah je ob izlivu Sore v Savo se spremenila reka v pravo jezero. Kamor seže oko, je videti voda, ki vali seboj bruna in razne druge predmete. Škoda, ki jo je poplava napravila na Gorenjskem, je ogromna. Dosedaj se ni vesti o večjih nesrečah, zlasti še ni poročil, da bi bilo ogroženo človeško življenje.

Pri Podnartu je nastopila katastrofa. Pri čuvajnici 2 km pod postajo Podnart-Kropa je silni vodni stržen je popoldne pričel izpodjedati in ovinku ležečo progo. Železniška uprava je dala progo stalno nadzirati, ker je bilo jasno, da ji preti prekinjenje. Proti 7. uri zvečer je prevozila ogroženo mesto še tovrna lokomotiva, ki je z največjo opreznostjo se mogla priti v Kranj. Tik za njo pa se je železniški nasip podrl in je proga na več sto metrov daljave porušena. Promet je prekinjen. Železniška uprava bo skušala sicer vzdržati vsaj potniški promet s prestopanjem, toda položaj se še slabša in je malo verjetnosti, da ji bo to uspelo.

LJUBLJANA, 30. Ljubljana je silno narasla ter je poplavlila okolico mesta. Na barju in pri D. M. v Pvlju je voda napravila mnogo škodo. V bližini cerkve Karmelitarce je Ljubljana tako visoka, da so ob vodi stoječe hiše v veliki nevarnosti. Voda je že skoraj na cesti. Ljudje se že skoraj na cesti.

bojijo, da udere v hiše. Mnogi odnašajo najdragocenejše stvari na varno. Promet po okoliških cestah je skoraj nemogoč. Ako deževje ne prestane se je bati katastrofalnih posledic.

Pozno popoldne so dospeli v Ljubljano vesti, da preti Zalogu katastrofa in da je vojaštvo klicano na pomoč.

Most čez Ljubljano je preplavljen in zvečer ob 7. je stala voda že skoraj pol metra nad mostnim podom. Poplava je na-

rašala v naravnost dramatičnih skokih. V sredo popoldne ob 9. je ob izlivu Ljubljane in Save nastalo vsled protipritiske naekrat strahovito kipeenje in v trenutku so se ogromne množine vode razlepe po okoliških poljih. Že tekotom popoldneva je voda obplavila hiše ob bregovih ter so mlini ob „Stari strugi“ (stranski Savski strugi), Sterletov, Hlebšev, Klešnikov in Primarjev, daleč v vodo.

Kmetom je uničena večina pridelkov. Živina v mnogih hlevih stoji globoko v vodi, in vendar je ne morejo več spraviti na varno. Če bo povodenj še narasla, je živina izgubljena.

Rešilna akcija je v teku. Posebna po-hvala gre v tem oziru orožniškim stanicam. Vevčah, ki je sistematično organizirala rešilno delo. Vrli orožniki so pravočasno rekvirirali pontonski čoln v Lazah in organizirali železniške delavce v Dolskem, da pomagajo. Od okrajnega glavarstva je pri-sel inženir, ki je dal poklicati Beričevce kot izvrstne čolnarje. Ogroženo prebivalstvo je zaprosilo tudi za vojaško pomoč. Vojaštvo do večera še ni prišlo in bi tudi mnogo ne zaleglo, ker v Ljubljani ni pijo-nirskega oddelka. Povsod vlada strah in obup. Voda narašča in lepi Zalog je resno ogrožen v svoji eksistenci.

Kamniška Bistrica divja proti Savi kakor ogromen hudournik. Napravila je mnogo škodo. Novi most pri Beričevem je ogrožen. Po drugih vesteh so ga valovi že raz-trgali in odnesli.

Krka je silno narasla ter poplavlja vso okolico mesta. Škoda je že sedaj velika. Voda narašča od ure do ure.

Poročila javljajo, da je na progi od Ljubljane do Zidanega mosta voda silno spodkopala bregove. Od Zaloga do Kresnice je Sava raztrgala varstvene nasipe ter poplavlja vso okolico. Blizu postaje Laze je ogrožena železniška proga. Opasna je situacija tudi pri Hraštniku in pri postaji Trbovlje. S strmih bregov ob železnici grmijo v sotesko hudourniki in bati se je plazov. Železniški promet se vrši še redno, vendar vozijo vlaki z veliko opreznostjo. Železniška uprava z veliko pozornostjo motri položaj na tem delu proge.

Od Zidanega mosta do Zagreba se je Sava v širokem pasu razlila čez desni breg ter so njeni valovi napravili mnogo škodo. Iz Krškega prihajajo vesti, da se voda dviga do višine mesta in z ogromno silo butajo valovi ob leseni most, ki veže Krško z Vidmom. Pri Podsedu ogroža potok Vrabče, ki se je spremenil v divjo reko, železniško progo. Delavci so na poslu, da zavarujejo progo. Okolica Zagreba je pod vodo.

CELJE, 30. Radi večdnnevega dežja in izredno južnega vremena se je nabralo v celjski kotlini toliko vode, da v ozkih strugah Savinje in njenih pritokov, zlasti Vog-lajne, ne more več odtekat. Vsa okolica nudi sliko nepreglednega jezera. Kleti so po vsem mestu v vodi, ki stoji v nekaterih poslopih nad poldrugi meter visoko. Proti večeru je policija zastražila celjska mostova, ki sta oba lesena in v veliki nevarnosti zaradi tega, ker nosijo razburkani valovi velikanska bruna in izravana drevesa s seboj. Predkrajji Lava, Savodna, Ložnica in tkzv. otok ob Ljubljanski cesti in mestni park so se izgignili pod vodo. Prebivalstvo je od ostalega mesta popolnoma odrezano in se deloma prevaža v čolnih. Preplavljena je tudi glavna cesta Celje-Zalec. Kanali bruhajo vodo kot reke, ki se potem razlijejo po dvoriščih in poslopih. Savinja še vedno narašča, zaradi česar se je lotil vsega prebivalstva, zlasti radi nočnege časa velik strah. Uradno je ugo-tovljeno, da je voda narasla 3.30 metrov nad normalo. Kapucinskega mostu strli še samo poldrugi meter iz vode. Zadnja slična povodenj je bila leta 1901.

Vsa Savinjska dolina je preplavljena. V mnogih vaseh je vdrla voda v kleti in hleve. Promet je izpodvezan, ker so mnoge ceste preplavljene. Tudi železniška proga je na več krajih v opasnosti, da bo poško-dovana, če voda še naraste.

Berlinske težave premagane

Marx sestavlja novo vladu — Finančni minister o poruških razmerah

BERLIN, 30. Tudi poizkus Stegerwolda se je izjalovil. Nemčija je pač težko občutila vsako izgubljeno uro, kajti razmere niso tako rožnate, da bi dovoljevale dolgotrajne kabinete krize. Finančni minister Luther, essenski župan, je kot ostali tovaršji še nadalje upravljal svoj resort, končno pa je prosil državnega predsednika za ostavko. Ebertu je poslal pismo v katerem mu je popisal velikanske potrebe Porurju. Naglasil je veliko brezposelnost v Porurju. Tisoč milijonov rentnih mark, ki jih je vlada poslala tja so potrošene in samo odgovorna vlada lahko pripomore do povoljne rešitve. Razen tega so dosegli zasedbeni stroški ogromne svote. Vse to lahko dovede do finančnega prepada med državo in Porurjem. Za državo pa je važno, da se bo pričel s 1. decembrom računalo s stabilno valuto. Tehnična stran je že urejena treba bi bilo samo odobritve od strani odgovorne vlade. To so glavni razlogi, ki jih je navedel Luther.

Stegerwald je moral odložiti svoj mandat, kakor smo že poročali radi intrinzičnega stališča — nemško-nacionalcev, ki so posebno vstreljali na razdoru velike koalicije na Pruskem. Včeraj pa so zborovale razne stranke pruskega deželnega zbora. Nemško-nacionalci

so na teh zborovanjih zahtevali razdor velike koalicije, medtem, ko so centum in social-demokrati izjavili, da lahko ostanejo na vladi, ne da bi to vplivalo na rešitev državne krize. Ko so parlamentarne skupine zvedele za te sklepe, so sklicale svoje seje. Nemško-nacionalci so ostali trdni. Sli so še dalje in zahtevali, da mora biti predsednik in podpredsednik nemško-nacionalcev.

Ljudska stranka, centum in demokrati so se uprli nemško-nacionalcem in od tega trenutka se je dozevala, da je blok pokopan. Stegerwald je uvidel, da so se njegovi poizkusi izjalovili in je odložil svoj mandat. Ebert se je radi tega čutil primoranega ostati na isti poti in iskati ožje torišče meščanskih strank. Obdržal je na površju stranko, ki se je izkazala za najbolj ugodno, toda spremenil je osebo. In tako je popoldne poklical k sebi Marxa — centumasa. Marx je mandat sprejel in kakor se zatrjuje je zahteval, da sprejme portfelj zunanjega ministra bivši kancler Stresemann.

In kakor se dozevala po zadnjih poznih poročilih se mu je sestava vlade posrečila. Sestavljena bi bila sledeče: Kancler Marx; podkancler Jarres, zunanji minister Stresemann; ministr državne brambe Gessler; javna dela Brauns; pošta in telegraf Hoelle; Ministrstva železnice, gospodarstva, aprovizacij in pravosodstva bodo šele dodeljena. Možna je, da bo Jerres prevzel ministrstvo za notra-nje zadeve.

Odgovor nemške vlade na francosko protestno moto glede aretacije francoskega stolnika, ki je obdolžen vohunstva.

BERLIN, 30. V dveh spomenicah, ki jih je izročila francoskemu poslaniku, zatrjuje nemška vlada, da so nemška oblastva dogajala, da je bil francoski stolnik D'Armont aretiran na nemškem in ne na švicarskem ozemlju, kakor trdi francoska vlada. V podkrepitve svoje trditve navaja nemška vlada uradno poročilo, ki so ga poslali švicarski cariniki svoji vladi in ki potrjuje nemško tezo. Istočasno nemška vlada protestira proti dejstvu, da so francoska zasedbena oblastva za represalijo aretirala predsednika prvega sodnega dvora v Düsseldorfu. Generalni prokurator v Lipskem je ukrenil proti D'Armontu sodno postopanje; D'Armont je obdolžen političnega in gospodarskega vohunstva.

Belgijski razorožili separatiste.
BERLIN, 30. Wolfow dopisni urad poroča iz Duisburga, da je belgijska žandarmerija razorožila separatiste. Istočasno pravijo poročila, da bodo Belgijski zmanjšali svoje čete v Porurju. Belgija prične torej s svojo politiko, ki jo je že napovedala, medtem ko Francija ne bo odnehala v Porurju.

Anglija zahteva svoj del na plačilih Nemčije
LONDON, 30. Sinoči je zbor izvedencev na »Foreign Office« zaključil svoje zasedanje in je sir Bradbury že odpotoval v Pariz, kjer se bo danes udeležil pomembne seje reparacijske komisije.
Zdi se, da je stopilo v ospredje vprašanje razdelitve plačil med zavezniki, katera je Francija prejela od Nemčije.
V tem oziru je značilna brzojavka, ki jo je posebni poročevalec lista »Times« poslal iz Kölna. »Francozi« — pravi omenjeni

novinar — »praznujejo düsseldorfsko zmagov, in to ne samo v rurski kotlini, ampak po vsem Porurju. Angleski zastopniki v visoki porenski komisiji so prisostvovali kot opazovalci razpravam, ki so se vršile s posredovanjem te komisije v interesu Francije in Belgije. Naši zavezniki so po svoji svobodni volji prejeli od Nemčije odškodnine, medtem ko smo mi le gledali, sedeči v naslonjatih poleg njih...»

MADŽARSKI PARLAMENT.
BUDIMPEŠTA, 30. V narodni skupščini je prišlo danes do zelo razburljivih prizorov. Najvažnejši dogodek današnje seje so bila izvajanja notranjega ministra Rakovskega o aferi Ulaia. Minister je z ostrimi besedami napadal desničarske radikalce ter izjavil, da se število ekstremnih nacionalistov dnevno zmanjšuje. Čim manjša pa je njihovo število, tem večji je njihov teror. Desnica je ta del govora vedno prekinjala z medklji. Minister je nadaljeval: »Od onih, ki delujejo s puči in bombnimi atentati bomo zahtevali odgovornost, zakaj hočejo nacionalno idejo izvajati s takimi sredstvi.« Razni medklji opozicije zahtevajo odstop Rakovskega, ki izjavi, da je pripravljen odstopiti, toda častno in v izvrševanju svojih dolžnosti. Poslanec Friedrich zakliče večini: »Kurzni briganti«. Na te besede poslanca Friedricha, ki ga predsednik pokliče k redu, nastane v dvorani velikanski hrup. Predsednik ne more vzpostaviti reda, vsled česar prekine sejo. Poslanec Friedrich je izjavil v kuloarjih, do vzdržuje svoje obožbe in da bo prišel z novimi odkritji. Po zopetni otvoritvi seje je notranji minister Rakovski ponovno izjavil, da je pripravljen odstopiti, toda le tedaj, ko si bo svest, da je storil svojo dolžnost. Nato je govoril poslanec Rassay, ki je zahteval strogo kazen za pučiste.

DNEVNE VESTI

Praznik ujedinjenja

Danes 1. decembra poteče pet let, odkar se je izvršil zgodovinski čin ujedinjenja Srbov, Hrvatov in Slovencev v svobodno kraljevino Jugoslavijo. Kakor vsako leto, tako se tudi letos slavi ta dan po vsej Jugoslaviji kot velik državni praznik. Je to zgodovinska obletnica ne samo za naše brate onstran meje, temveč tudi za vso Evropo, v katere političnem sestavu je postala Jugoslavija eden največjih političnih čimov in v stebrov evropskega mira. Ne le kot pripadniki istokrvnega jugoslovenskega naroda, temveč tudi kot italijanski državljani želimo mladi sosedni državi ob priliki te pomembne obletnice, da bi v miru in čim popolnejši notranji edinstvi mogla kar najuspešneje vsrčiti ono važno zgodovinsko nalogo, ki ji je prisojena po njeni zemljepisni legi in važni misli, ki ji pripada v novi zgodovini Slovanstva in vse Evrope. Nagla obnovitev in konsolidacija na znotraj in na zunaj dokazuje, da bo Jugoslavija kos vsem nalogam, ki jo čakajo na njeni zgodovinski poti, in da bo uspešno rešila tudi mnoga druga važna vprašanja, ki so se odprla. Sem spada v prvi vrsti vprašanje končne ureditve dobrega sosedstva med obema jadranskima državama Italijo in Jugoslavijo. Toliko kot italijanski državljani kolikor kot pripadniki etične jugoslovenske skupnosti toplo želimo povodom današnjega jugoslovenskega državnega praznika, da bi prišlo čim prej med obema državama do pravičnega in trajnega sporazuma na korist obeh narodov. Kakor vedno od aneksije sem, je tudi danes naša želja, da bi mogli mi južni Slovani biti oni most, čez katerega pelje pot do takega sporazuma med italijanskim in slovenskim plemenom.

Doslej smo morali z žalostjo ugotoviti, da se naše vlade niso zavedale važnosti svoje slovenske manjšine kot takega važnega spovednika prijateljskih čustev od enega plemena k drugemu. Z zatiranjem naših šol, izganjanjem našega jezika iz uradov, sodnih dvoran, s svojo politiko, ki stremi po raznarodovanju našega ljudstva, nam popolnoma onemogočajo vršenje te vršene naloge.

In vendar ne more biti nikakega dvoma — razni dogodki so to jasno dokazali — da je treba baš tu iskati oni znani »ancillo di congiunzione«.

1920 — 1923

V seji italijanskega parlamenta dne 28. novembra 1920. na razpravi o ratifikaciji rapalskega dogovora je poročevalec Luzzatti predložil dnevni red: Odobravajoč sporazum od 12. novembra 1920, izraža zbornica željo, da se dobri odnosi, določeni v Rapallu, razvijajo v skupno korist obeh pomirjenih narodov in Evrope v veri, da bodo etniški elementi, ki so izostali izven dotičnih mej, uživali ob iskrenih jamstvih, najsvobodnejšo rabo jezika, kulture vere ob najljubljem spoštovanju, ki ga zahteva njih poseben položaj.

Vsi poslanci so vstali in z živim ploskanjem opremili to resolucijo.

Na isti razpravi je tedanji minister za zunanje stvari conte Sforza izjavil:

Sprejeti smo morali v svojo hišo nekoliko stotin tisočev Slovanov. Tem Slovanom, ki jim je sicer dana prilika, da ostanejo v neposredni zvezi s svojimi nrazumnimi, dasi povsem italijanskimi središči, Gorico in Trstom, hočemo zagotoviti najljubše jezikovno in kulturno svobodo. To bo za nas častna obveza in čim politične modrosti. In zato smo uverjeni, da se bo do hitro čutili zadovoljne, da pripadajo vele-vlasti, ki bo, osvobodena na svoji kulturi, ki ji ni primera, z največjo pažnjo čuvala njihovo kulturno življenje.

V istem zmislu je govoril poročevalec De Nava, a ministrski predsednik Giolitti je izjavil glede pravic narodnih manjšin, da so te pravice zajamčene z dogovorom. Da se niso zahtevala jamstva za Slovence, ki se nahajajo v mejah italijanske države, je bilo zato, ker so predstavniki Jugoslavije vedeli, da Italija, ki je vsledar velikodušno priznavala pravice tujcem, ne bo mogla drugače, nego da bo spoštovala pravice in svobodo svojih lastnih državljanov, pa naj so kakorkoli narodnosti. Sliko je izjavil tudi predsednik senata Tittioni.

»Starska Rič« pripominja: To vse je bilo napisano in podpisano. Od tedaj so minuli tri leta, a od vseh tistih lepih besed in obljub ni ostala niti najmanjša trohica. Ali se tako spoštujemo častne in slovesne dane obveze? Sedanja oblastniki poročajo, da so danes na vladi drugi ljudje, ki se ne smatrajo dolžni držati tiste obveze, ki so jih sprejeli oni prejšnji v

Društvene vesti

Tržaško pogrebno društvo pri Sv. Jakobu vabi vse svoje odbornike in nadzornike k seji, ki se vrši nocoj v navadnih prostorih od 8. ure naprej. Od takrat naprej naj se zgledajo pri odboru vsi oni člani, ki so zaostali s plačilom iz kakoršnegakoli vzroka, ker se bliža zaključek letnih računov.

»Zemlja«. Spisal Schönherr. V nedeljo 2. dec. uprizori dramatični odsek M. D. P. — Sv. Jakob to krasno moderno-klaasično komedijo. Začetek točno ob 17.30.

Iz tržaškega življenja

Nesrečno končan izprehod. Strojepiska Mafalda Maurer, stara 17 let, stanujoča v ulici Istria št. 12, je včeraj popoldne izrabila prosti čas s tem, da je napravila daljši izprehod.

Vreme je bilo krasno in dekle je veselo odkorakala proti Sv. Ivanu. Prišla je že v bližino kamenoloma Faccanoni, kar se je nenadoma njen izprehod precej žalostno končal. Ko je razposajeno hitela navzdol po neki strmini, se ji je spodrsnilo; padla je in si na noben način ni mogla pomagati na noge; v desnem stegnu je čutila hude bolečine. Na njeno vpitje na pomoč so prihiteli nekateri delavci, ki so bili zaposleni v kamenolomu; prenesli so dedlico v bližnjo hišo ter obvestili o dogodku rešilno postajo. Zdravnik, ki je kmalu potem prišel na lice mesta, je ugotovil, da ima dekle zlomljeno nogo v stegnu; poleg tega je zadobila še široko prasko pod kolonom. Ponosrečenka je bila prepeljana v mestno bolnišnico, kjer je bila sprejeta v kirurški odelček.

Drago plačana neprevidezost. Sinoči okoli 20. ure je nek sorodnik spremil v mestno bolnišnico 24-letnega Cecot, stanujočega v Cormonu, ki je bil ranjen po obeh rokah in je imel desno oko težko poškodovano. Mladenec je povedal, da si je doma ogledoval majhen kovinski predmet, ki ga je dobil v hiši nekega sosedu, ki je njegov prijatelj. Nenadoma je predmet, ki je bil najbrž mala dinamitna patrona, eksplodiral in drobci so ga ranili na omenjeni način.

Zdravnik, ki je mladeniča preiskal, je dognal, da se je oko izlilo in da je zato izgubljeno. Rane na rokah pa niso nevarne; mladenec bo okrevl v 14 dneh.

Nesrečen padec ženske. Včeraj zjutraj je bila z avtomobilom rešilne postaje prepeljana v mestno bolnišnico 49letna Marija Zubin, stanujoča pri Sv. M. Magdaleni zgornji št. 621. Ženska je na domačem dvorišču razpenjala perilo; pri tem poslu je stala na poldrug meter visokem zidu, kar je nenadoma izgubila ravnotežje; padla je, tako nesrečno, da si je zlomila levo roko v zapestju. — Sprejeli so jo v kirurški odelček.

Predrzen roparski napad v starem mestu. — lopovi napadli staro, ko se je vračala v svoje stanovanje, jo kravo pretepli ter jo oropali. Zrtev drznega roparskega napada je bila sinoči v starem mestu starica Marija Oliva, stara 68 let, stanujoča v ulici Mura št. 14, bivačica v malih, temni sobici. Starica je živila deloma od miloščine, deloma pa od skromnega zaslužka. Z velikim trudom si je prihranila 400 lir. Ta denar, je nosila vedno pri sebi v majhni kovinski skatljici. Za to njeno navado so morali najbrž vedeti nekateri lopovi. — Sinoči okoli 21. ure se je starica vračala domov. V hipu, ko je odprla vrata svojega stanovanja in predno jih je zaprla za seboj je planilo na njo več neznanecov, so očitno stariko pričakovali na hodniku. Nenaden napad je revo tako presenetil, da ni niti utegnla videti, koliko je bilo napadalcev. Eden izmed lopovov je starki zamislil usta, drugi jo je pa udaril ponovno s kladivom po glavi. V istem hipu ji je tretji lopov segnil z roko v nedrje ter se polastil skatljice, v kateri je starica hranila svoj zaklad. Nato je starica obležala, lopovi pa zbežali. — Našla jo je neka sosedka ter jo spremila k neki

stranki. Obveščen zdravnik rešilne postaje jo je dal odpeljati v bolnico. — Varnostno oblastvo je pričelo nemudoma poizvedovati o lopovih. Na mestu zločina so orožniki zaplenili kladivo in eno kapo, ki jo je očitno pozabil tam eden izmed tolovajev. Dosedaj pa je bilo prizadevanje policije, da bi zasledila storilce, brezuspešno.

Vesti iz Goriškega

Deseti brat! Opozorjamo goriske meščane na sobotno predstavo v »Trg. domu« v Gorici, deželane pa na nedeljsko predstavo. Priporočamo el. občinstvu, da kupi vstopnice v prodajni v Narodni knjižnici, Via Carducci 7. Pri obeh predstavah sodeluje orkester gor. godbenega sindikata.

Sred. dr. »Vesna«, v Gorici vabi vse člane, srednješolce in prijatelje na svoj I. redni občni zbor, ki se bo vršil v nedeljo dne 2. t. m. ob 9. uri zjutraj, v društvenih prostorih Via S. Giovanni 7. Za člane navzočnost obvezna! — Odpor.

DAROVİ

Na zlati poroki g. Valentina Cibica in njegove družice je nabralo omizje L. 55.— za Šol. društvo.

Borzna poročila.

Valuta na tržaškem trgu.	0-11	0-12
avstrijske krome	0.0326	0.0330
čehoslovaške krome	67.—	67.30
dinarji	26.—	26.20
leji	11.50	12.—
marke	—	—
dolarji	23.10	23.20
francoski franki	124.50	125.—
švicarski franki	404.—	407.—
angleški funti papirnati	100.80	101.10

Mali oglasi

SLUŽKINJA, dobra kuharica, z dobrimi spretnostmi se sprejme proti dobri plači. Pojasnila: Salata, Kolonja 123, telefon 10-90. 1669

HISA, s štirimi stanovanji, vrtom in hlevom, se proda za L. 22.000.— Naslov pri upravnistvu. 1670

SLUŽKINJA, pridna in poštena, za gostilno se išče. Bubič, Piazza Oberdan 5 »Gostilna Gallo«. 1671

TRGOVINA z večjimi lokali, v središču prometnega trga, se odda, posebno ugodna prilika za trgovce z večjim kapitalom. Ponudbe pod »Ugodna prilika« na upravnistvu. 1667

NAZNANJAM vsem prijateljem, posebno premikačem, da točim prve vrste pivavca po L. 3.60 za dom 3.20; črno istrsko po L. 4.— za dom 3.60; belo istrsko po L. 3.60 za dom 3.20; sladki Prosekar po 4.40; refošk po L. 4.40 za dom po L. 4.— Mrzla jedila in ob nedeljah vampi. Franc Zafred, Campo Belvedere 1. 1668

LOKAL ali trgovina mešanega in špecerijskega blaga, v Celju, na glavnem trgu, na najbolj prometnem kraju, se radi boleznitaj odda. Natančnejša pojasnila pri upravnistvu. 1664

TRGOVINO jestvin, dobro vpeljano, na deli, izročim sposobni osebi proti primerni kavciji. Ponudbe pod »Takoj« na upravnistvu. 1665

HISA z vrtom, v dobrem stanju, na glavni cesti v Senožcah, se radi selitve ugodno proda. V hiši se nahaja tudi kovačnica. Naslov pri upravnistvu. 1666

BANCA ADRIATICA

Ustanovljena leta 1905.

Delniška glavica Lit. 15.000.000 — popolnoma vplačana.

Glavni sedež: Trst, Via S. Nicolò 9 (Lastna palača). — Podružnici: ABBAZIA, ZARA.

Olajšuje vsako trgovsko operacijo z Jugoslavijo

poim. zaveznega zavoda

Jadranska Banka v Beogradu Ljubljani in Zagrebu

in njenih podružnic v glavnih mestih Jugoslavije.

Daje kredite za nakup blaga, subvencije na blago. Inkasi efektov in računov. Informacije. Kupuje in prodaja dinarje in druge valute. Jamstvena pisma in druge operacije po najugodnejših pogojih.

PODLISTEK

Ljudmila Pivkova:

KRIMINAL

Na hodniku je miza, na mizi zavoji in eden med njimi je moj. Paznica mi še daje iz njega božje darove: kruh, salamo, maslo, jabolka, marcipan, bombone. Ne morem verjeti — ta obrat! Pred trenutkom sem se bala, kako užitim svoj organizem, da mi ne preneha delovati, sedaj pa to bogastvo!

Niti trenutek ne dvomim, odkod je dar. Gospod Chmehk je obveščen, da smo tukaj! Ta nas ne prepusti gladi!

»Ali smem razdeliti in poslati delež sestri?«

vprašam paznico.

»Die hat schon bekommen.«

Ako je tako, potem je preskrbljen tudi oče.

Hvala Bogu!

Tudi baronica je dobila paket, kakor ga čisto prejema od neke prijateljice. V svoji radosti sem razdelila Madžarki in Hermi izdatne porcije in ponudila tudi baronici.

Po ektrno pripravljenem paketu moram sojditi, da g. Chmehk pozna naš položaj.

Moja molitev je vedno lepša, če se zahvaljujem, nego če prosim.

Petek je dan čiščenja. Vse se umiva. V naši celici umiva ženska sosedna sobe, kjer so same tatice. Dajmo ji za delo jesti. Za grizljaj

ti etorijo vse. Živahno dekle je ta Micerl, ki hodi k nam, manjša, okrogla Dunajčanka, po poklicu natakarica. Njeno narečje rada poslušam. Žive, rjave oči ima in lepo modeliran nos. Sezula si je rjave čevlečke, vrgla s sebe etamino bluzo in krilo in že je stala pripravljena k delu, ki se ga loteva nemudoma. Dan je neprijazen in vlažen, naša celica z mokrimi tlemi se noče ogreti. Vsak petek je tako, da se čudim, kako da se nas ne prijem revmatizem ali vsaj nahod.

Prvi petek zvečer po juhi, ko smo grele vodo za čaj, so zaropotali ključ in mene so klicali. Madžarka se je prestrašila.

»Za božjo voljo, zgodilo se je nekaj — sigurno je prišel telegram, ko vas tako pozno zvečer.«

Oblekla sem se naglo in šla za stražarjem. Medpotoma vidim Eldo, ki jo njen stražar baš spušča v celico. Nič posebnega ne čitam na njenem licu, gotovo pa ni nič tragičnega. Nekaj mi hoče povedati, toda moj paznik ji je presekal besedo: »Nicht sprechen!«

Vodi me po hodnikih in stopnicah in me pušča v odelčku, kjer se ljudje že gibljejo svobodno, v majhno pisarno. Več ljudi piše tukaj pri mizah. K meni je pristopil oficir v plašču in me nagovoril:

»Sie sind Frau Pivkova?«

Pritrdila sem in on se mi je predstavil:

»Vaš preiskovalni sodnik sem in pridem v 2-3 dneh, da vas zaslišim. Ali govorite nem-

RODNO PRODATE zlato in srebro, vprašajte cene veliko zlatarno — urarno via Giacinto Gallina 2 (nasproti hotela Moncenisio). Velika izbira predmetov za darove. Popravila. Cene nizke. 25/2

KRONE, srebro, zlato in platin kupujemo. Plačam več kot drugi. Zlatarna Povh Albert, Trst, via Mazzini 46. 58

POSEBEN PETROLEJ

za ognilišča, peči in svetilke.

Zavod »ENGA« Trst, Palestina 2 - Telefon 24-03.

Prodaja

telefonskih aparatov.

Ugodno se odda 180 novih stenskih aparatov, ki se nahajajo pri Slavenski banki d. d. podružnici v Mariboru.

RAZPIS SLUŽBE.

Občina Grahorovo sprejme

uradnika

sposobnega slovenskega in italijanskega jezika v govoru in pisavi. Plača po dogovoru.

Prošnje z navedbo dosedanjega službovanja naj se vložijo do 15. decembra 1923. Nastop službe najpozneje 1. januarja 1924.

Županstvo v GRAHOVEM, 29. dec. 1923. 648 Zupan: Franc Florjančič.

Zobozdravnik

dr. Lojz Kraigher

specialist za bolezni v ustih in na zobeh

— sprejema —

v Gorici na Travniku 20 (Piazza della Vittoria 20)

od 9-12 in od 3-5. (63)

Najvišje cene plačujem za

K O Ž E

kun, zlatc,

lisic,

dihurjev, vider,

jazbecov, mačk, va-

veric, krto, divjih

in domačih zajcev.

D. WINDSPACH

Trst, Via Cesare Battisti št. 10

II. nadst., vrata 16 35

Sprejemajo se pošiljave po pošti.